

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Рада молодих учених Університету Ушинського

Історико-філологічний факультет

Кафедра всесвітньої історії та методики її навчання

«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»

12 березня 2026 року

Збірник матеріалів

Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

Одеса, 2026

УДК: 930.2 + 930.85 + 94

DOI: <https://doi.org/10.24195/HistoricalStudies2026>

*Рекомендовано вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 13 від 30 квітня 2026 р.)*

Рецензенти:

Покась М. С. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Атаманюк З. М. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Історична наука в умовах війни очима здобувачів вищої освіти та молодих учених: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Одеса: Університет Ушинського, 2026. 142 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої дослідженню наступних концептуальних питань сучасної історичної науки: історія Стародавнього світу та Середніх віків, історія Нового часу, проблеми новітньої історії та сучасності, Історія дипломатії та міжнародних відносин, історія війн та військової справи. А також матеріали в сфері методики навчання історичних дисциплін в закладах освіти, що значно розширює дослідницькі межі.

Матеріали, подані у збірнику будуть корисними для науковців, освітян та всіх хто прагне вдосконалити освітній процес та сприяти розвитку сучасної історичної науки.

**«Історична наука в умовах війни очима здобувачів вищої освіти
та молодих учених»**

12 березня 2026 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Красножон Андрій Васильович – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Кон Олена Олександрівна – декан історико-філологічного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат філологічних наук, доцент кафедри словянського мовознавства.

Ковальський Станіслав Валентинович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Окорокова Віра Вікторівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Добролюбська Юлія Андріївна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Яновська Лариса Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Зміст		
Історія Стародавнього світу та Середніх віків		
Гузєря С. Ю.	До критичного перегляду карнавальної концепції М. М. Бахтіна	8
Дабіжа О. С.	Місце ронінів у японському суспільстві	15
Жимолостнова В. В.	Елліністичні освітні моделі та розвиток архітектурної освіти в середньовічному арабо-ісламському світі	19
Історія Нового часу		
Беляков Д.	«В Ялті не буває зими»: погода й клімат Криму в текстах мандрівників кінця XVIII – початку XX ст.	27
Добролюбська Ю. А.	Міхаель Константінос – грецький лікар та історик медицини XVIII століття	29
Єклема М. А.	Конфесійна історіографія марійних центрів Речі Посполитої: досвід о. Вацлава Новаковського	33
Русєв І. І.	Історіографічний аспект трансформації ролі самурайства в японському суспільстві доби періоду Мейдзі	37
Теплякова Є. Е.	Єзуїтські місії в новій Франції як простір міжкультурної взаємодії XVII ст.	40
Шевченко О. Ю.	Аболіціонізм у США в середині XIX ст.: ідеологічні засади та основні етапи руху	46
Проблеми Новітньої історії та сучасності		
Бессонов Р. О.	Передумови і створення британського Арабського бюро в роки Першої світової війни	52
Нікорчук А. Д.	Кінець «Братерства і єдності»: Демонтаж культу особистості Тіто	56

3. Железнов Н. И. Поездка в Крым, в 1870 году: Поездка в Крым, в тысяча восемьсот семидесятом году [Агр. очерк]. Санкт-Петербург: тип. и лит. С.Н. Степанова, ценз. 1871. 63 с.

4. Засодимский П. В. В Крыму : [заметки путешественника]. М.: Тип. И. Д. Сытина, 1902. VII, 71 с.

5. Каушлієв Г. С. Проблема вивчення кримознавчої подорожньої літератури першої половини XIX ст. у сучасній історіографії. Чорноморський літопис. 2011. 3. С. 104-108.

6. Кесслер К. Ф. Путешествие с зоологическою целью к северному берегу Черного моря и в Крым в 1858 году. Киев: Унив. тип., 1860. 248 с.

7. Клеман Н.Э. Клееманово путешествие из Вены в Бел-град и Новую Килию, також в земли бюджетских и нагайских татар и во весь Крым, с возвратом чрез Константинополь, Смирну и Триест в Австрию., В 1768, 1769 и 1770 годах,, с приобщением описания достопамятностей крымских. / Переведенное с немецкаго на французский, а со онаго на российский язык Государственной Военной коллегии секретарем Иваном Одинцовым. Санктпетербург: при Государственной военной коллегии, 1783. 250 с.

8. Наблюдения, сделанные во время путешествия по южным наместничествам Русского государства в 1793-1794 годах: пер. с нем. / Петр Симон Паллас, отв. ред. Б. В. Левшин, сост. Н. К. Ткачева; РАН. М.: Наука, 1999. 246 с.

9. Универсальное описание Крыма: Ч. 3 . / В. Х. Кондараки. СПб : Тип. В. Веллинга, 1875. 119 с.

DOI: <https://doi.org/10.24195/HistoricalStudies2026-29-32>

Добролюбська Ю. А.

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3564-854X>

МИХАЕЛЬ КОНСТАНТИНОС – ГРЕЦЬКИЙ ЛІКАР ТА ІСТОРИК МЕДИЦИНИ XVIII СТОЛІТТЯ

У другій половині XVIII століття, на початку епохи грецького Просвітництва, значно зросла кількість виданих книг з наукових питань, що сприяло поширенню знань у всьому грецькому регіоні. Лікарі та інші практикуючі фахівці брали участь у цьому відродженні еллінізму, сприяючи

розвитку національної освіти шляхом передачі своїх медичних знань у різних книгах і публікаціях. Міхаель Константінос (1751–1816) був видатним лікарем і автором двох книг цієї епохи [3, р. 1002].

Міхаель Константінос народився в Касторії у 1751 році. Спочатку він відвідував уроки базової освіти у Міхаеля Папагеоргіу (1727–1796) з Сіатісті. Пізніше він вивчав філософію та медицину у Віденському університеті. Хоча багато деталей про його життя та навчання залишаються невідомими, деякі листи, написані ним, датовані 1779 роком, коли йому було 28 років. В епіграмі до книги Томаса Деметріу з Сіатісти Константінос Міхаель характеризується як «дуже добрий вчений», хоча невідомо, чи був він на той час студентом-медиком [2, р. 144]. Пізніше, у віці 34 років, Міхаель Константінос переклав і надрукував книгу «Посібник дуже мудрого серед лікарів студента-медика». Константінос, ймовірно, отримав медичну освіту у 1794 році, в тому ж році, коли він опублікував «Дієтологію» і «Коротку історію медицини», використовуючи гроші з «дружніх витрат». Необхідність таких витрат свідчить про те, що його професійна медична діяльність ще не була достатньо успішною, щоб фінансувати видання власної книги. Протягом свого наукового життя Міхаель Константінос вивчав давньогрецьку, латинську, німецьку та французьку мови. Він згадує, що відвідував заняття з медичної практики, які проводив професор Максиміліан Столл у 1787 році. Він жив у Відні, де практикував медицину і де помер 27 листопада 1816 року [2, р. 143]. Як лікар, історик і філософ, Міхаель Константінос є одним з найшановніших вчених грецького Просвітництва.

Книга «Дієтологія», яка вважається першою медичною книгою, написаною грецькою мовою, була опублікована у Відні в 1794 році, під час епохи грецького Просвітництва. Вона була перевидана двічі, у 1809 та у 1819 роках. У вступі до книги Константінос пояснив, що на написання її його надихнуло те, що «нашою мовою» (тобто грецькою) не було нічого подібного, і він хотів допомогти своїй «улюбленій» нації. Він розповів, як збирав інформацію від «старших славетних лікарів» і «сучасних» для написання книги, додавши власні спостереження зі свого «звичайного життя» лікаря [1, р. 3-4].

«Дієтологія» написана «скромним стилем», уникаючи «дуже вульгарного» підходу, «використовуваного багатьма», який він вважав «огидним і безсоромним». Примітне, що він використовував архаїчний стиль у своєму присвяченні лікареві барону Антону фон Штерку. У пролозі до «Дієтології» зазначається, що вона має бути «стислим передчуттям прогресу медицини, а також про деяких людей, які досягли успіху в цій галузі», що «буде корисним для

читачів книги». Він додає «деякі деталі в максимально стислій формі». Ці деталі займають одну третину книги. М. Константинос також відзначає цінність «Дієтології» для «збереження та підтримання здоров'я». Книга включає «Короткий нарис історії медицини» (с. 1-136) та «Дієтичні правила» для здоров'я (с. 137-437) [2, р. 141].

Історичний екскурс займає 35 сторінок і охоплює витoki медицини, коли різні суспільства «працьовитих і освічених» людей спостерігали за властивостями та дією трав, щоб оцінити їх користь і протипоказання, а також які зовнішні подразники можуть викликати реакції та відповіді у людей. Цей екскурс описує ранні етапи здобуття медичної інформації та знань. Друга половина історії медицини охоплює грецьких лікарів античності, включаючи різні медичні школи (тобто течії), створені грецькими лікарями, такі як логічна, догматична, емпірична, методична та еkleктична школи [1, р. 23].

М. Константинос підкреслює, що «поєднавши медицину з мудрістю, вони підняли її до рівня високого мистецтва» [1, р. 12]. Він зазначає, що ці грецькі лікарі були видатними діячами медицини, які зробили значний внесок у розвиток і прогрес цієї галузі. Він наголошує на слові «Еллада», яке має географічне та національне значення. Таким чином, Константинос Міхаель віддає шану своїй спадщині та національній гордості, а також заохочує своїх співвітчизників наслідувати приклад своїх предків. Далі він розповідає про внесок арабської медицини та арабських лікарів. Він зазначає, що після «падіння нашого царства та Царгорода» (Константинополя) у XV столітті вчені втекли на Захід, де переклали «багато книг старих філософів... латиною» і виправили «погано і помилково перекладені» тексти [1, р. 14]. Останні 19 сторінок «Історії медицини» присвячені відомим лікарям Європи XVI-XVIII століть, які заклали основи сучасної медичної науки. Автор називає відомого голландського лікаря Германа Бургаве «другим Гіппократом нашого століття» [1, р. 31]. Бібліографічні посилання в цьому розділі включають давньогрецьких і латинських письменників, а також його сучасників.

У «Дієтичних правилах» обговорюються способи «подолання людських обмежень» і уникнення шкоди за допомогою повітря, сну, їжі, пиття, руху і відпочинку, а також «пристрастей душі» [1, р. 65-70].

Є згадки про «виведення екскрементів» з організму, таких як фекалії, слина, піт і сперма, і про те, чи «відбувається це належним чином і в правильному порядку» для користі здоров'ю. Також згадуються різні способи використання ванн, флеботомії (взяття/забір крові) та проносних засобів. Текст містить 46

бібліографічних посилань, що включають давньогрецьких класичних письменників, таких як Гомер, Гіппократ, Гален, Аристотель, Геродот, Теофраст, Діоген Лаертський, Страбон, Тертуліан, Цельс, Пліній, Афінодор і Плутарх [1, р. 8-9]. Дивно, що в бібліографічних посиланнях до «Дієтичних правил» відсутнє посилання на Йоганна Петера Франка (1745–1821), який був відомим лікарем і організатором Віденської медичної академії, автором фундаментальної чотиритомної праці «Система загальної медичної поліції» (1786–1790), що охоплює різні теми громадського здоров'я, від подружніх стосунків до шкільної гігієни [4].

Міхаель Константінос вважається автором першої історії медицини, написаної та опублікованої грецькою мовою. Хоча «Дієтологія» була перевидана у 1809 і 1819 роках, пізніші грецькі вчені оминули її у своїх історичних працях. Проте, висвітлення в ній еволюції медицини та обговорення видатних лікарів кожної епохи є важливим внеском у ранню медичну літературу. У 1837 році Анастасіос Георгіадіс став першим професором історії медицини в новоствореному Афінському університеті [3, р. 1004]. Однак саме завдяки піонерським зусиллям Міхаеля Константіноса у ХІХ столітті, під час першого періоду грецького Просвітництва, сьогодні відомі наукові досягнення та внесок грецьких практиків і лікарів. М. Константінос написав дві з дванадцяти медичних книг, опублікованих у цю епоху. Його трактат «Дієтологія» був опублікований у Відні в 1794 році і став популярним у всій Європі, особливо в Греції.

Література

- 1 Karaberopoulos D. The first history of medicine in the Greek language [Annex: Constantine Michael, Brief History of Medicine, Vienna 1794], Athens: Stamoulis, 1994. 197 p.
2. Karaberopoulos D. Greek Medical Manuscripts of the Period of 16th –Middle 19th Centuries. *Proceedings of the 39th International Congress on the History of Medicine*. September 5-10, 2004. Bari-Metaponto, Italy. Progedit snc. Bari, 2005, Vol. II. P. 140-145.
3. Sideris P., Michaleas S.N., Grammenidou Z., Zervides C., Mantikas V., Androutsos G., Karamanou M. Constantinos Michael (1751-1816): 19-th Century Doctor and Medical Philosopher. *Maedica* (Bucur). 2022. 17(4). P. 1002-1004. doi: 10.26574/maedica.2022.17.4.1002.
4. Turda M. Ancients and moderns: The rise of social history of medicine in the Balkans. *Deltos. Private and public medical traditions in Greece and the Balkans*. 2012. P. 13-16.

Наукове видання

**«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

м. Одеса, 12 березня 2026 р.

Електронне видання. Підписано до друку 01.05.2026 р.
Формат 60 x 90 1/16 Умовн. друк. арк. 8,7
Наклад – 150 прим.